

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРОСТОРОВО – КЛАСТЕРНИЙ БІЗНЕС

УДК 005.73:005.1

ОЦІНКА ДИНАМІКИ ЗМІН ПОКАЗНИКІВ МАЙНОВОГО СТАНУ ТА УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ КУЛЬТУРОЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

DOI 10.30838/ P.ES.2224.230419.131.480

Андросова О. Ф., к.е.н.

Національний університет «Запорізька політехніка»

У статті проаналізовано показники майнового стану підприємств машинобудування. Щоб визначити ефективність управління корпоративною культурою на підприємствах машинобудування, необхідно здійснити аналіз показників майнового стану. Визначено що майно підприємств машинобудування може бути використане у внутрішньому обороті або поза їх межами – направлено на погашення дебіторської заборгованості, вкладеним в цінні папери або залученим в оборот інших підприємств у вигляді інвестиційних надходжень. Виокремлено та проаналізовано показники майнового стану: валюта балансу, середня величина основних засобів, фондоозброєність та фондовіддача основних фондів, частка основних засобів в активах, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт оновлення основних засобів, коефіцієнт мобільності активів. Виявлено, що від їх величин та розміру залежать обсяги діяльності підприємств машинобудування, рівень ліквідності та платоспроможності. Доведено, що стійке фінансове та ринкове положення підприємств машинобудування є кращим показником якісно розробленої та грамотно реалізованої стратегії. З'ясовано, що показники майнового стану впливають на розмір прибутку підприємств машинобудування, кредитний рейтинг, репутацію та імідж підприємств, якість продукції, рівень цін на продукцію, мотивацію праці та моральний дух персоналу, стан та ефективність корпоративної культури. Виявлено що на підприємствах машинобудування існує тенденція до зниження валюти балансу, коефіцієнта середньої величини основних засобів, зменшення коефіцієнта фондоозброєності, збільшення рівня фізичного зносу основних фондів, відтік робочої сили, зменшення коефіцієнта мобільності активів, що негативно впливає на стан корпоративної культури на підприємствах, що аналізувалися. Управління корпоративною культурою є дієвим тільки у випадку вірно розробленої стратегії корпоративної культури, яка сприяє підвищенню шансів на успіх підприємствам машинобудування. Фінансові показники майнового стану зростають, а робітники враховують це підприємство кращим місцем своєї роботи.

Ключові слова: корпоративна культура; стратегія; майновий стан; показник; фондоозброєність; середня величина основних засобів; валюта балансу; актив; пасив

UDC 005.73: 005.1

EVALUATION OF DYNAMICS OF CHANGES IN LOAD INDICATORS AND MANAGEMENT OF CORPORATE CULTURE OF MACHINE BUILDING ENTERPRISES

DOI 10.30838/ P.ES.2224.230419.131.480

Androsova O., PhD in Economics*National University «Zaporizhia Polytechnic»*

The indicators of property status of mechanical engineering enterprises have been analyzed in this article. In order to determine the effectiveness of corporate culture management at the machine-building enterprises, it is necessary to analyze the indicators of property status. It has been determined that the property of machine building enterprises can be used in internal circulation or outside of it - directed to repay the receivables invested in securities or involved in the turnover of other enterprises in the form of investment income. The indicators of the property status have been distinguished and analyzed: balance currency, average value of fixed assets, capital assets and return on capital assets, fixed assets in assets, depreciation factor of fixed assets, factor renewal of fixed assets, factor of asset mobility. It has been revealed that the volume of activity of the enterprises of mechanical engineering, liquidity and solvency depends on their size and size. It has been proved that stable financial and market position of the enterprises of mechanical engineering is the best indicator of a well-developed and competently implemented strategy. It was determined that the indicators of the property status affect the size of the profit of the enterprises of mechanical engineering, credit rating, reputation and image of enterprises, quality of products, the level of prices for products, motivation of work and the morale of the staff, the status and efficiency of corporate culture. It has been revealed that there is a tendency in the machine-building enterprises to reduce the currency of the balance sheet, the coefficient of average value of fixed assets, decrease of the coefficient of capital assets, increase of physical depreciation of fixed assets, outflow of labor force, decrease of the coefficient of mobility of assets, which negatively affects the state of corporate culture in the analyzed enterprises. Managing corporate culture is effective only in the case of a well-developed strategy of corporate culture, which contributes to increasing the chances of success for machine-building enterprises. Financial indicators of property status are increasing, and workers consider this enterprise the best place for their work.

Keywords: corporate culture; strategy; property status; index; capital stock; average value of fixed assets; currency of balance; asset; liability

Актуальність проблеми. Для підняття рейтингу вітчизняних підприємств машинобудування необхідно підвищити їх ефективність та створити належне бізнес-середовище, яке буде сприяти випуску продукції, розвитку інновацій, притоку інвестицій, конкурентоздатності. Аналіз показників майнового стану підприємств машинобудування

показує дійсний стан справ у структурі майна підприємства та вказує на їх здобутки та недоліки. Це питання завжди є актуальним.

Аналіз останніх наукових досліджень. В реаліях сьогодення це питання досліджували такі українські вчені: Череп А. В., Зимовець В. В., Іваницька Н. Б., Кіндзерський Ю. В., Кривозв'язок І. В., Попова А. О., Фоменко А. В. Андрющенко І. Є.

Зміна гравців на українському ринку підприємств машинобудування, втрата ринків збуту, прагнення до входження в ЄС – все це свідчить про необхідність великих змін в українському суспільстві. Наукові пошуки українських вчених, економістів дуже значні, але завжди в наукових дослідженнях виникають актуальні проблеми та шляхи їх вирішення, щодо аналізу показників майнового стану підприємств машинобудування, їх впливу на корпоративну культуру на цих підприємствах, стратегію та управління.

Метою статті є дослідження показників майнового стану представників підприємств машинобудування, аналіз та оцінка динаміки змін показників, яка надасть уявлення про дійсний майновий стан підприємств машинобудування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління корпоративною культурою на підприємствах машинобудування не можливе без оцінки динаміки змін показників майнового стану платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Аналіз показників майнового стану підприємств має дуже важливе значення. Від їх величин та розміру структури залежать обсяги діяльності підприємств машинобудування, рівень платоспроможності та ліквідності. Фінансова стійкість, соціально-економічний розвиток господарчого підприємства та стан розвитку корпоративної культури й управління нею.

Аналіз динаміки складу і структури майна підприємств машинобудування дозволяє встановити розмір абсолютного та відносного приросту або зменшення всього майна підприємств й окремих його видів. Певні можливості створює зміна структури майна для основної виробничої та фінансової діяльності і впливає на оборотність структурних активів. За допомогою вертикального та горизонтального аналізу можна отримати коефіцієнти, які характеризують якісні зміни в структурі майна та його джерелах.

Аналіз показників майнового стану ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», представлено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Аналіз показників майнового стану ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Показник	Формули	Періоди					Відхилення (±) 2017р від					2017р у % до				
		2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
Валюта балансу		392272	328830	309375	360 720	367 300	-24972	38470	57925	6580	93,63	111,70	118,72	101,82		
Середня величина основних засобів		248029	234734	230322,50	233 233	228 616	-19413	-6118	-1706,5	-4617	92,17	97,39	99,26	98,02		
Фондоозбросність	$\Phi_0 = \frac{03}{4}$	596,22	672,6	738,21	683,97	651,33	55,11	-21,27	-86,88	-32,64	109,24	96,84	88,23	95,23		
Фондовіддача основних фондів	$\Phi_0 = \frac{ЧД(В)Р}{03}$	0,9	0,61	0,98	1,43	1,6	0,7	0,99	0,62	0,17	177,78	262,30	163,27	111,89		
Частка основних засобів в активах	$\Phi_{0.3} = \frac{\text{Первісна вартість основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів} / \text{Активи}}$	0,63	0,76	0,72	0,67	0,67	0,04	-0,09	-0,05	0	106,35	88,16	93,06	100,00		
Коефіцієнт зносу основних засобів	$R_{\text{зно.0.3}} = \frac{\text{Знос основних засобів} / \text{Первісна вартість основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$	0,0054	0,0045	0,0056	0,0057	0,073	0,0676	0,0685	0,0674	0,0673	1351,85	1622,22	1303,57	1280,70		
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$R_{\text{но.0.3}} = \frac{\text{Збільшення за звітний період первісної вартості осн.засобів} / \text{Первісна вартість основних засобів на кінець року}}{\text{Збільшення за звітний період первісної вартості осн.засобів} / \text{Первісна вартість основних засобів на кінець року}}$	1	1,12	0,92	0,98	1,06	0,06	-0,06	0,14	0,08	106,00	94,64	115,22	108,16		
Коефіцієнт мобільності активів	$R_{\text{моб.}} = \frac{\text{Оборотні активи (мобільні)}}{\text{Необоротні активи}}$	0,48	0,23	0,27	0,56	0,44	-0,04	0,21	0,17	-0,12	91,67	191,30	162,96	78,57		

Джерело: [розроблено автором]

Розрахунки табл. 1 свідчать, що валюта балансу почала поступово знижуватися в 2014 – 2015рр., 2016 – 2017рр. демонструє її збільшення, що відповідає нормативу. Середня величина основних засобів не відповідала нормативу в 2015р., 2017р., мала поступове зниження. Коефіцієнт фондоозброєності відповідав нормативу з 2013р. до 2015р., а потім почав зменшуватися, що знижує на підприємстві показники забезпеченості персоналу основними засобами. Ефективність використання основних фондів на підприємстві дуже висока в періоди 2013р., 2015 – 2017рр., окрім 2014р. Частка коштів, інвестованих в основні засоби у валюті балансу з 2015р. має тенденцію до зменшення, що відповідає нормативу, період 2013 – 2014рр. не відповідає нормативному показнику. На підприємстві коефіцієнт зносу основних засобів відповідав нормативу у 2013 – 2014рр., мав зменшення, але у 2015 – 2017рр. данні розрахунків свідчать, що рівень фізичного зносу основних фондів збільшується, це потребує додаткових коштів. Рівень фізичного оновлення основних фондів на підприємстві відповідає нормативу в 2013 – 2014рр. та 2017р. Коефіцієнт мобільності активів ($R_{\text{моб}} \geq 5$) не відповідає нормативу, на підприємстві неможливо перетворити активи у ліквідні кошти.

Розглянемо в таблиці 2 аналіз показників майнового стану ПАТ «Полтавський турбомеханічний завод».

Згідно розрахунків табл. 2, у 2014 р. відбулося зменшення валюти балансу, а у 2017 р. валюта балансу зменшилася майже в 2,5 рази порівняно з 2016 р. Середня величина основних засобів підприємства з 2014 до 2015 рр. мала тенденцію до зниження, а починаючи з 2016 по 2017 рр. почалося поступове її збільшення. Забезпеченість основними засобами на підприємстві почала зменшуватися з 2014 року, але з 2015 р. почалося зменшення середньої кількості працівників на підприємстві. Ефективність використання основних фондів низька на підприємстві. Підприємство має негативний результат дії цього показника на фінансову діяльність підприємства. Коефіцієнт зносу основних фондів відповідає вимогам, має тенденцію до зменшення. Коефіцієнт оновлення основних засобів у 2015-2016 роках не відповідав нормативу, в 2017 р. рівень фізичного оновлення основних фондів збільшився. Коефіцієнт мобільності активів не відповідає нормативу $K_{\text{моб}} \geq 5$, знаходиться далеко за його межами.

Таблиця 2 – Аналіз показників майнового стану ПАТ «Полтавський турбомеханічний завод»

Показник	Формули	Періоди					Відхилення (±) 2017р від					2017р у % до				
		2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	
Валюта балансу		341476	284998	296919	439747	174648	-166828	-110350	-122271	-265099		51,15	61,28	58,82	39,72	
Середня величина основних засобів		71559,5	68641	61917,5	157846	158183	86623,5	89542	96265,5	337		221,05	230,45	255,47	100,21	
Фондоозброєність	$\Phi_0 = \frac{03}{\text{ч}}$	61,64	57,97	54,79	183,33	180,16	118,52	122,19	125,37	-3,17		292,28	310,78	328,82	98,27	
Фондовіддача основних фондів	$\Phi_{\text{в}} = \frac{\text{ЧД(В)Р}}{03}$	5,52	4,15	5,39	1,46	1,61	-3,91	-2,54	-3,78	0,15		29,17	38,80	29,87	110,27	
Частка основних засобів в активах	$\text{Ч}_{0.3} = \frac{\text{Первісна вартість основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів} / \text{Активи}}$	0,48	0,6	0,57	0,41	0,45	-0,03	-0,15	-0,12	0,04		93,75	75,00	78,95	109,76	
Коефіцієнт зносу основних засобів	$R_{\text{зно.з}} = \frac{\text{Знос основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$	0,58	0,57	0,62	0,13	0,15	-0,43	-0,42	-0,47	0,02		25,86	26,32	24,19	115,38	
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$R_{\text{овн.з}} = \frac{\text{Збільшення за звітний період первісної вартості осн.засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів на кінець року}}$	0,97	1,02	0,97	0,96	1,14	0,17	0,12	0,17	0,18		117,53	111,76	117,53	118,75	
Коефіцієнт мобільності активів	$R_{\text{моб.}} = \frac{\text{Оборотні активи (мобільні)}}{\text{Необоротні активи}}$	3	1,75	2,16	1,13	1,44	-1,56	-0,31	-0,72	0,31		48,00	82,29	66,67	127,43	

Джерело: розроблено автором

Висновки. Наведений аналіз показників майнового стану на підприємствах машинобудування вказують на однакові проблеми дани підприємств, а саме: зниження валюти балансу в період військових дій, зменшення середньої величини основних засобів, зниження ефективності використання основних фондів. Коефіцієнт зношення основних засобів не відповідає нормативу й потребує додаткових коштів. Підприємства машинобудування починають налагоджувати нові економічні взаємозв'язки, знаходять нові ринки збуту, оновлюють основні фонди, переглядають свої стратегії, що сприяє розвитку корпоративної культури та її впровадженню на підприємствах машинобудування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Череп А. В. Модернізація організації виробництва підприємств машинобудування на засадах інноваційного розвитку / А. В. Череп, Н. В. Соловйова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2016. – № 3 (90). – С. 63-66.
2. Зимовець В. В. Фінансові механізми розвитку машинобудування в Україні / В. В. Зимовець, П. О. Керімов // Фінанси України. – 2017. – № 3 (256). – С. 111-121.
3. Іваницька Н. Б. Фінансово-економічний аналіз соціального розвитку машинобудівних підприємств / Н. Б. Іваницька // "Львівська політехніка" національний університет. Вісник... : збірник наук. праць. № 778. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - Львів, 2013. – С. 160-165.
4. Кривов'язюк І. В. Діагностика кризового стану інноваційно активних машинобудівних підприємств на базі дискримінантної моделі / І. В. Кривов'язюк, Р. М. Стрільчук // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 7 (181). – С. 454-465.
5. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації: монографія / Ю. В. Кіндзерський. – Київ : НАН України, 2013. – 536 с.
6. Попова А. О. Сучасний стан, проблеми та напрями розвитку машинобудування в фінансово-економічному механізмі України : [додаються статистичні матеріали за 2001-2013 роки] / А. О. Попова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2015. – № 1 (82). – С. 54-61.
7. Фоменко А. В. Теоретичне обґрунтування визначення узагальнюючої якісної характеристики фінансового стану машинобудівних підприємств / А. В. Фоменко // "Львівська політехніка" національний університет. Вісник...: збірник наук. праць. № 819. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми

розвитку. – Львів, 2015. – С. 97-103.

8. Андрющенко І. Є. Аналіз показників стійкості функціонування машинобудівних підприємств: [електронна стаття] / І. Є. Андрющенко.- Електронні дані // EIRZNTU (Electronic Institutional Repository of Zaporizhzhya National Technical University). – Запоріжжя, 2015 -.- Режим доступу: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1929>. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 23.01.2018
9. Андрющенко І. Є. Оцінювання живучості машинобудівних підприємств: [електронна стаття] / І. Є. Андрющенко.- Електронні дані // EIRZNTU (Electronic Institutional Repository of Zaporizhzhya National Technical University). – Запоріжжя, 2015 -.- Режим доступу: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1930>. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 23.01.2018
10. Андрющенко І. Є. Сучасні тенденції показників надійності функціонування машинобудівних підприємств: [електронна стаття] / І. Є. Андрющенко.- Електронні дані // EIRZNTU (Electronic Institutional Repository of Zaporizhzhya National Technical University). – Запоріжжя, 2015 -.- Режим доступу: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1923>. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 19.01.2018

REFERENCES:

1. Cherep A. V. & Solovyova N. V. (2016) Modernizatsiya orhanizatsiyi vyrobnytstva pidpryyemstv mashynobuduvannya na zasadakh innovatsiynoho rozvytku [Modernization of the organization of production of machine-building enterprises on the basis of innovative development]. Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo [in Ukraine].
2. Zymovets' V. V. & Kerimov P. O. (2017). Finansovi mekhanizmy rozvytku mashynobuduvannya v Ukrayini [Financial Mechanisms of Mechanical Engineering Development in Ukraine] Finansy Ukrayiny [in Ukraine].
3. Ivanyts'ka N. B. (2013). Finansovo-ekonomichnyy analiz sotsial'noho rozvytku mashynobudivnykh pidpryyemstv [Financial and economic analysis of social development of machine-building enterprises]. L'viv [in Ukraine].
4. Kryvov'yazyuk I. V. & Stril'chuk R. M. (2016). Diahnostyka kryzovoho stanu innovatsiyno aktyvnykh mashynobudivnykh pidpryyemstv na bazi dyskryminantnoyi modeli [Diagnostics of the crisis state of innovative active machine-building enterprises on the basis of a discriminant model]. Aktual'ni problemy ekonomiky [in Ukraine].
5. Kindzers'kyi YU. V. (2013). Promyslovist' Ukrayiny: stratehiya i polityka strukturno-tekhnologichnoyi modernizatsiyi [Ukrainian industry: strategy and policy of structural

- and technological modernization]. Kyiv: NAN Ukrainy [in Ukraine].
6. Popova A. O. (2015). Suchasnyy stan, problemy ta napryamy rozvytku mashynobuduvannya v finansovo-ekonomichnomu mekhanizmi Ukrainy [Current situation, problems and directions of development of mechanical engineering in the financial and economic mechanism of Ukraine]. Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo [in Ukraine].
  7. Fomenko A. V. (2015). Teoretychne obgruntuvannya vyznachennya uzahal'nyuyuchoyi yakisnoyi kharakterystyky finansovoho stanu mashynobudivnykh pidpryyemstv [Theoretical substantiation of the definition of a generalizing qualitative characteristic of the financial state of machine-building enterprises]. L'viv [in Ukraine].
  8. Andryushchenko I. Ye. (2015). Analiz pokaznykiv stiykosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv [Analysis of indicators of the stability of the functioning of machine-building enterprises]. EIRZNTU (Electronic Institutional Repository of Zaporizhzhya National Technical University. Retrieved from <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1929>. - Nazva z ekrana. - Data perehlyadu: 23.01.2018 [in Ukraine].
  9. Andryushchenko I. Ye. (2015). Otsinyuvannya zhyvuchosti mashynobudivnykh pidpryyemstv [Estimation of survivability of machine-building enterprises]. Electronic Institutional Repository of Zaporizhzhya National Technical University. Retrieved from <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1930>. - Nazva z ekrana. - Data perehlyadu: 23.01.2018 [in Ukraine].
  10. Andryushchenko I. Ye. (2015). Suchasni tendentsiyi pokaznykiv nadiynosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv [Modern tendencies of indicators of reliability of the functioning of machine-building enterprises]. Electronic Institutional Repository of Zaporizhzhya National Technical University. Retrieved from <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1923>. - Nazva z ekrana. - Data perehlyadu: 19.01.2018 [in Ukraine].